

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:	
Helyben.	
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 10 kor. — fill.
Fél évre . . . 5 . . .	Fél évre . . . 8 . . .
Negyed évre . . . 2 . . .	Negyed évre . . . 4 . . .
Egy óra	Egy óra . . . 1 . . .
Egyszám ára 4 fillér.	

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Veszély fenyeget Bécsből.

Irta: **Kossuth Ferencz.**

Veszély fenyegeti a nemzetet Bécsből. — Összejöttek ott Magyarország ismertebb ellenségei közül többen, még pedig olyanok, a kik — fájdalom — az uralkodót befolyásolhatják és köztudomásulag befolyásolni is szokták.

Ott vannak azok is, akiknek befolyása ellen kénytelenek voltak folytonosan küzdeni az egymást követett magyar kormányok, és könnyen elképzelhető az, hogy befolyásuk milyen irányban érvényesül éppen most.

Ezek az egyéniségek, kik koruknál és rangjuknál fogva számos évek óta folytonosan közelében vannak az uralkodónak, nem szüntek meg soha az egységes osztrák császárságról álmodozni, minden hajlandóságát az uralkodónak, mely a magyar államiság kiépítésének kedvezett, mindég igyekeztek ellensúlyozni.

Most arról van szó, hogy a hadsereg osztráksága s ezen osztrákság látszata áldoztassék fel a létező magyar törvények végrehajtásának. Mintha hallanók a felháborodás féktelenségét, a mellyel ezt a gondolatot visszautasítják az említettek, mintha füleinkben csengene az ő vészjóslataik, a melyekkel visszariasztani igyekeznek az agg uralkodót.

És mert az uralkodók is emberek ha meggondoljuk azt, hogy milyen mérvű hatást gyakorolhat a királyia egy ilyen környezet, kell, hogy elszomorodjunk, mert látnunk kell és be kell látnunk azt, hogy nemzetünk most már nehéz napok elé jutott. Nehéz napok elé nemzeti életének útján.

Akármit beszélnek némely tekintélyesebb kormánypárti politikusok, — és akármit ír a kormánypárti sajtó egyrésze, ahoz kétség nem fér, hogy az ugynevezett nemzeti követelményeket nem az országgyűlési kisebbség, hanem az egész nemzet állítja szembe a hatalommal.

A nemzet közvéleményébe csodálatos gyorsasággal ment át az érzellem arról a térről, amelyen mozogtak a számos küldöttségek, melyek a Házhöz kérvényekkel járultak és mind az ujonczlétszámemelés ellen tiltakoztak, arra a térre, amelyen egyszerre csak lángot vetett a közhangulat, Khuen-Héderváry miniszterelnök kormánya lépése után.

Tagadhatatlan, tény, hogy a függetlenségi pártot egyenesen ráirányította a nemzet közvéleménye az ellenállásnak folytatására azért, hogy ne csak negatív, hanem pozitív eredményt is érjen el a küzdelemmel.

A képviselői utasítások ideje elmúlt; de azért, ha a képviselői rend-

szer fennállhat, az úgy lehetséges, ha az ország közvéleményének tükre. Az országgyűlés különben négyszáz és egynehány ember kényuralmát képezne és semmi mást.

A függetlenségi pártnak érdeme és dicsősége, hogy teljesen együtt érez a nemzettel; s a nemzet szívének dobogása lüktet a párt ereiben.

Nem a kisebbség akarata tehát, hanem a nemzeti akarat áll szemben azokkal a tanácsadókkal, a kikhez alkotmányos szempontból nem fordulhat az uralkodó és nem is teszi ezt hivatalosan, de a kik mint egyént, mint embert környezik és nem a királyra hatnak, hanem az egyénre, az emberre.

Mi lesz abból az összeütközésből, a mitől most már tartani lehet?

Nemzetünk jogai elvitázhatalannak, nem új jogok, nem is olyanok, a melyeket meg kellene még szerezni, törvénybe kellene majd iktatni.

Rég ott vannak ezek a jogok lefektetve azokba a törvényekbe, melyek szerint kormányozzák az országot harminczhat év óta: s a melyekre az uralkodó meg is esküdt.

De eddig e törvényeknek a hadseregére vonatkozó részét holt betűvé tette a korona akarata és a nemzet megadása eltűrte ezt.

A holt betű most feléledt, sőt

A debreczeni zendülők.

— Elbeszélés. —

Irta: **Oláh Gábor.**

Fölvirrad a másnap.

A gyűlés tíz órára volt kitűzve, délelőtt. Jávor hajdu, sok tenni-venni valója akadván, tizenkét esztendő kis lányát, Mariskát fölrendelte jókor reggel a tanásterembe, hogy a zöld posztót porolja le, töltőn tintát a kalamárisokba, szóval hozza rendbe egy kicsit a nagy termet.

A kis lány értett már a dologhoz, nem most csinálja először.

Épen javában úti-veri a hosszú asztal zöld posztóját, mikor csak azt hallja a háta megett, hogy: „Mariska!”

Hátranéz, hát — uramfia! — majd ledobban, mikor Suba Jancsi pofók képét meglátja az ajtónyíláson.

Suba Jancsi Jávor hajduéknál van koszon. Ott szedte meg így magát. Ennek a révén ismerőse Mariskának. Sokszor megfelezték egymással a pirított zsíros kenyeret. Jó lábón állottak egymással nagyon. Mariska a tizenkettőben járt, Jancsi a tizenötben.

— Mi kell Jancsi? kérdi a legénytől. Jancsi még most is csak a fejét mutatja, úgy beszél gyorsan és rejtelmesen:

— Mariska . . . nagy dolog van szóban. . . .

— Nagy?

— Bizony! . . . Titok!

— Titok? Akkor hat gyere beljebb.

— Szabad?

— Hogyne. Most én vagyok itt az ur.

Jancsi besettenkedett.

Elkezdett suttogva beszélni:

— Mariska! . . . Ha tudnád, hogy mi lesz még ma? Jajaj!

— Tudom, hogy itt nagy gyülekezet lesz, mert porolnom kell, — mondja Mariska.

— Az ám! Csakhogy minek ez a gyülekezet? Annak, hogy szenior uram felett törvényt íssanak. Mert, tudod Mariska, nagy baj van ám itt! . . . (Nem hallgatódik ott valaki?) Szokolai rektor urnak a tyukszemére bagott domine Marozsán — ezt óbégatja mindenki a szobában. A rektor ur kegyetlenül megmérgekedett. Feni fogát Marozsánakra, meg a nagy deákokra, mindre! A nagy deákok tegnap gyűlést tartottak, conspiráltak. Ugy bizony Mari!

— Micsoda az: conspiráltak?

— Az? Előszedik a kardokat, meg a flintákat, bezárják az ajtót, oszt' lövöldöznek, ütnek-vágnak, a kit érnek. Ez a conspiratio.

— Hát osztán neked mi kell?

— Nekem? Hü, én reám iszonyu dolgot biztak a szenior urék. De fejvesztés terhe alatt nem szabad elárulnom senkinek! Neked azért, Mari, megmondom, mert te nem árulsz el ugy-e? Hát, tudod, — nekem itt végig kell hallgatnom, mit beszélnek tanácsos uraimék.

— Úm, csakhogy nem szabad ám.

— Tudom Mari, de muszáj. Ugy kell itt lennem, hogy senki ne tudja, hogy itt vagyok. Ez ám a nehéz! Mondd, mi lesz a legokosabb?

— Az lesz a legokosabb, hogy rögtön hazamégy, osztán vársz délig nyugodtan.

— Igen, de meguyuznak a szenior urék!

— Ugyan ne fecsegy Jancsi! Én maradok itt helytetted.

— Te?!

— Én hát. Jobban tudom én itt a dűrgést, mint te.

pezsgő életre kelt; a nemzet szel-
leme nem szokta latolgatni bölcselkedő
higgadtsággal azt, hogy felébredése
éppen a legkedvezőbb perczen tör-
tént-e meg? Megtörtént e felébredés
és e ténnyel most számolni kell.

De minden attól függ, hogy minő
erő rejlik a nemzet akarni tudásá-
ban és milyen elszántság támogatja
ezt az akaratot.

Azonban nem szabad szemelt
hunyni a körülmények előtt sem és
nem szabad fejünket a szénaboglyába
dugni; szemébe kell nézni a helyzet-
nek és fejünket fel kell emelni, hogy
lássák öntudatunkat és mérlegelhessek
ezt. Ilyen felemelt fővel kell körül-
néznünk, férfiasan, de higgadtan.

Annak, ki hazáját szereti, első
kötelessége, hogy felhívja nemzetét
arra, hogy nézzen körül, mérlegel-
jen és csak teljes öntudattal hatá-
rozzon.

Rákóczi kultusza.

Rákóczi kultusza a magyar nemzet
dicsőségének kultusza. A magyar történelem
lapjai egymást tulszárnyalják a diadalokban
és fölséges erőifejtésekben. Olyan szédüle-
tes nagy, olyan népeket elragadó nem volt
egy korszakában sem a magyar, mint Rá-
kóczi idejében. Sok ideig nyugózték akkor
is a bécsi láncok. Sok ideig türt és szen-
vedett hihetetlen jámborsággal. A gyuanyagot
folyton halmozta a terhes és szegény-
letes esztendő. Egy szikrára vártak, mely
felgyujtsa, mint a villám a terebélyes fat.

- A' már igaz. De mit csinálsz.
- Belebujok a nagy kemence sutba.
- Hü! a ki teremtette — ez eszembe
se jutott! Mindjárt bele buvok én.
- Lassan, öcskös! Oda nem bujatsz.
- Mért nem?
- Oda nekem kell bujnom. Mert ha
véletlenségből bekukkant valaki, azt mondom
neki, hogy én a Jávor hajdu édes apám
gyermeké vagyok, a kemenczét tisztogatom.
Ez rendbe van. De ha téged találunk ott,
rögtön szemet szursz: kém vagy! Elfognak,
vallatnak, osztán baj lesz belőle! Én gyö-
nyörűen elűtöm a dolgot.
- De kár, hogy nem fiunak születtél,
Mari.
- Micsoda?
- Olyan eszed van, mint egy hárszija!
Most ám kotródj innen, mentől sebe-
sebben!
- Jaj, Mari, ugy nyargalászik a háta
mon a hideg.
- Eredj már ne!
- Megyek. De vigyázz! Ne szuszogj.

Ez a fő.

Evvel Suba Jancsi kereket oldott.
A kis Jávor Mari pedig szaporán tisztog-
tat tovább.

Odakünn, a kis templom tornyán most
üti a feltizet. Gyönyörű szép idő van. A te-
rem nyitott ablakán beosonnak a napsugá-
rok, kergetőznek, tánczolnak, körülragyogják
a kis összeesküvő leányt.

Mire a tizet elkongatta, Mariska már
ott kushadozott a sutban, a nagy boglyake-
mence háta megett. (Még akkoriban nem
vas kályhával fűtöttek.)

(Folyt. köv.)

A villám kipattant, a fű végig szaladt per-
zselő, égető nyila, a 17-ik századból való
magyar talpra állott, erős lett, magába
bizó, bátor, elszánt, félelmetes s mint a kö-
vetkezések beigazolták, legyőzhetetlen.

A ki szikrát gyujtott, aki megérintette
szívén és meggyőzte tisztá értelmén nagy
idők nagy családfájának legszebb hajtása
volt, Rákóczi Ferencz. Anyja Zrinyi Ilona,
a legszomorubb és legdicsőségesebb magyar
asszony, ki a magyar történelemben ékeskedik,
mostoha apja Thököli, szabadság zászlótár-
tója, Erdély jobb reménysége, édes atyja
egyik daliás törzse a Rákócziaknak, kik
lelkükben, lángoló hazaszeretettel, a szabad-
ság imádatával jöttek világra.

A fű se lehetett más. Megértette a
korát, megérezte nemzete keservét. Felfogta
nemes szíve a hazafiak könyterhes sóhaját,
egy pillantásra lerázta magáról a jezsuita
klastrom porát, csákót nyomott a legbüsz-
kebb kurucz fejbe, kirántotta élesre szabott
kardját s jött Lengyelország felől, jött,
mint a várva-várt, a megjósolt, a lekönnyör-
gött a megváltást foganatosító. A ki kurucz,
velem tart, zászlóm feketepiros mezején
leng a: „Pro libertate“. Aki nem utána
jő, ellenem van és a magyar libertas ellen,
melynek nagyobb dicsőségére megvillantom
őseim vérrózsás kardját! Csodálatos ha-
tása volt a szavának. Úditott, mint a har-
mat, termékenyített, mint a langymeleg ta-
vaszi eső, elhatározásokat érelt, eszméket
pattantott ki, mint a júliusi áldott nap heve.
Teremt a kurucz megszámlálhatatlan, nagy
táborokban. Honnan vette magát? Föld alól
bujt ki, a hadak csillagos utjáról sétált le,
a hun rege daliái kelték ki közös, felhom-
polt, nagy kör alakú sirjaikból? Vagy a Kár-
pátok minden fái élesedtek, fegyveresedtek
egy-egy sisakos, támadó kurucz katonává,
ahogy a költő szemé látta.

Ki tudná azt megmondani. A kurucz
kifogyhatatlan volt, letörhetetlen volt. Pa-
tyolat legény, daliás pisztolyu, csontos ka-
labéros, szép selymes lödörös, gyöngyös
feleségü. Nem nevezhetett rá a labbanecz, kinek

Nyüves madzag, apró csollong,
Lompos az gatyája —
Tátva, nyitva mindeniknek
Nagy, éhenholt szája.

A daru lábu, szarka-orru labbanecz,
a füstös muskotérés labbanecz, kinek bőre
sem való egyébnek, mint borjubőr iszáknak,
Ha ezt e csodálatos piros vérral ékes kort
a költészetéből nézzük, elkápráztat a lebi-
lineselő tükörkép, mely e költészetben mu-
tatja a kurucz kor lelkét. A magyar Gé-
niusz valósággal kivirágzott a kuruczkor
vermota talajából s a hazafias költészet
örökre hervadhatlan virágait növelte. Azóta
mindmáig csöndes a magyar nép dalos kedve.
Dal termő lelke oly kollektív módon nem
nyilatkozott meg s talán már nem is fog
megnyilatkozni soha. Cameleon virágzás volt,
az ifjuság varázsvesszője, a gyönyörűséges,
csirát hajtó ifjuság, mely ugy látszik a nem-
zetek életében is csak egyetlen egyszer je-
lenik meg.

A fiatal, fekezhetetlen erőifejtésnek
vége szakadt. Megtorpant, kemény meghajt-
hatlan oroszlandereka a kuruczsnágnak. Az
évek mentek, a fényes dolmányokra foltok
varródtak, a lelkek eltompultak, elfogyott a
puskapor, a majthényi páston lehulltak a
feketepiros zászlók égbevívó szárnyai és köl-
töztek a kuruczok a darvakkal, déli mada-
rakkal messzire, nagyon messzire . . .

Ez a kurucz idő, mely nem halt meg
Rodostóban, bár ott hunyta le szemét, s
nem temették el Galatában, bár ott helyez-
ték el márványos koporsójában.

Lehetetlen volt azt földalá ásni. A tü-

zet, a fényt nem lehet elzárni. Az elől vé-
dekezni se lehet. Utána bujik az embernek
a kulcslyukán is és érezi az eredetét az ár-
nyékolt helyen. A kurucz kor fénye kiragyo-
gott a kétszázévesztendő pernye alól s most
is gyujt, életre kelt, lelket gyujt. A kik vé-
gig sétálnak a kassai ereklyék között, azok-
nak megszólal ez a kuruczkor s éke-
sebben beszél minden emberi szónoklásnál.
A rozsa kikezdte, vérfoltos kardok, a nagy
széles fogasu kalabér, a karesu tesire sza-
bott dolmány, a karmazsin eszímák, a czifra
himmes farkas-bőrök, aranyos szabályak, nyusz-
tal bélelt süvegek, csillagos forgók, mind-
mind egy-egy fejezet a daliás időkből.

Ezekre a fejezetekre nagy szükség van,
szegény istenverte magyaroknak. Elveszett
a hitünk magunkban, kifogytuok a nagy
elhatározások termékenyítő pillanataiból,
nem táplálkozunk a multból, melyre köny-
nyelműen leplet dobunk, mint a hálátlan
gyermek, ki elfelejtkezett szüleitől. Anyagi-
lag, szellemileg megbontva, elcsigázva, fá-
radtan áll meg a kassai ereklye-muzeumban
a magyar társadalom.

Összeségében is szánalmas, s minden
meghatott ünnepi arc daczára, le lehet ar-
czaról olvasni a kortünetek diagnózisát. A
fiai ennek az izolált társadalomnak egymás
ellen fordultak.

A munkás a munkaadó, a földbirtokos
a gyáros, a gyáros a tőke pénzzel áll
szembe. Az eddig esendben maradt latáj-
ner is lázad. Orvos, ügyvéd, tanár gyüle-
szik a társadalmi létért. Ez a harc pedig
olyan ijesztő félelmetes és szörnyű, hogy a
medicináját nem lehet nemzeti színű frazi-
sokból összekotyvasztani.

Megváltozott a hazaszeretet erőpróbája.
Más mezőre lép a mai magyar virtus, bár
alapjában e hon ölelkező bérczei között
növeli fel szeretett gyermekeit. Ez a teremtő,
történelembecsülő, földimádó hazaszeretet
lengedez a kassai ereklyék között.

Ez a forró láng, mely nem ereszt el
innen minket. Ide köt e földhöz, melynek
áldott rögével takar majd el. Megtanít tör-
ténelemre. És folyton Rákóczi Ferenczet
viteti lelkünk elé.

Rákóczi Ferenczet, kinek kultusza a
magyar nemzet dicsőségének kultusza.

K. M.

Az erdélyrészi nemzetiségi pénzintézetekről.

Egyik elterjedt napilapunk — mely ér-
tesüléseit nemzetiségi kérdésekben rendsze-
rint jó forrásokból meríti — nemrégiben
cikket közölt az „erdélyrészi nemzetiségi
pénzintézetekről.“ E cikk mélyebb belepil-
lantást nem nyujt a nemzetiségi agitáció-
nak e téren kifejtett tevékenységébe, de
másképp a felsorolt adatok szem felelnék
meg a hivatalosan közzétett számoknak.

Az Albina Takarékos és Hitelintézetéről
szóló része az említett cikknek nagyon
enyhén ítéli meg ezen agilis pénzintézet
anyagiját, amikor 1901. év végével váltó-
tárczáját 661.809 — kor. jelzalogkölesönei
összegét 506.963 — kor. becsüli, holott az
1901. évi számadás adatai szerint a nála
jelzalogilag lekötött 106.100 hold terjedelmű
és körülbelül 19 millió korona értéket kép-
viselő ingatlan birtokra 7 millió kor. köl-
esönt adott. Az intézet maga pedig 801
ezer korona értékű ingatlan tulajdonosa. Az
1901. évben leszámított váltók összege mint-
egy 29 millió korona s ebből az év végén
7 millió 200 ezer korona volt tárczájában.
Ehez járul még, hogy e kis alaptőkével
rendelkező, szegény földön körülbelül 12

millió korona törzsbetétállomány felett rendelkezik. Földmívelési személyi hitelként 1901 évben 356 ezer koronát szavazott meg és így ily című kölcsönök 1 millió 700 koronára emelkedtek. Jótékony célok címén — mely mögött azonban alkalmasint nemzetiségi akció támogatása rejlik, évente 16.000 koronát szavaz meg.

Kezel román iskolai alapokat.

Rendkívüli éberségét és agilitását bizonyítja, hogy a „Székelyegyleti Takarékpénztár“ összeomlásakor, az ennél érdekelt székely kisgazdák kölcsönait pópái s ügynökei útján kifizette az ily módon magához váltott kölcsönök révén mintegy 1 millió korona értékű birtokterület tulajdonosait tette ártalmatlanná a román nemzeti törekvésekre. 1901-ben a kormány nemcsak, pupillaris jogot adott e nemzetiségi pénztárnak, de kieszközölte még azok elfogadását katonai házassági óvadékként. Tehát a hatóságok ellenséges magatartása felől sem panaszkodhatik.

Kivüle még 98 kisebb-nagyobb oláh pénztár és vagy 35-40 oláh szövetkezet tolja a román propaganda zajtalanul mozgó szekereit; ezek évente 130-150 ezer koronát áldoznak ugynevezett „jótékony“ célokra.

Áttérve a szász nemzetiségi pénztárazatokra, ezek közül felemlítendők a Brassói Általános Takarékpénztár, a Nagyszebeni Általános Takarékpénztár, a Nagyszebeni Földhitelintézet, a Nemzeti Bank Brassóban és a hírhedt Erdélyi Egyleti Bank Nagyszebenben. Legnagyobb és leggazdagabb közöttük a Nagyszebeni Ált. Takarékpénztár, amely bár 10.009 kor. alaptőkével alakult, rövid idő alatt 20 millió törzsbetét felett rendelkezett és ez folyton emelkedik. Jelzálogkölcsönök 38 millió koronára rúgnak, a mi körülbelül 90-95 millió korona értékű ingatlanok felel meg. Értékpapírállománya 7 millió. Jótékony (helyesen: nemzetiségi) célokra évente 55-57 ezer koronát áldoz.

A brassói Ált. Takarékpénztár alaptőkéje 14.000 korona, törzsbetéte 1901. év végén 12 millió; jelzálogkölcsön követelése 9 millió korona. Saját ingatlanai 700 ezer korona értékűek. Szász kulturális célokra évente 45-50 ezer koronát ad.

A harmadik nagy szász pénztár a Hermannstädter Bodencredit Anstalt 200 ezer korona alaptőkével. Betétállománya 8 millió korona, jelzálogilag biztosított kölcsönök 37 millió koronát tesznek ki, (ami körülbelül 85 millió ingatlanok felel meg.) A saját tulajdonába jutott ingatlanok becsérteke körülbelül 1 millió 200 ezer korona. Értékpapirokban fekszik vagy négy millióéka. A szász nemzetiségi propagandát „jótékony“ címen évente mintegy 50 ezer koronával szolgálja.

Mindhárom szászpénztár igazgató-ságában ott ülnek az ismertebb zödszász vezérek. Kisebb, de nem kevésbé agilis szászpénztár avagy 2 év előtt alakult „Nationalbank in Brassó“ a magyar cégjegyzést teljesen mellőzi, csakis németül levelez, sőt a vele összeköttetésben álló magyar pénztáraktól is megköveteli a német levelezést. A szász kereskedelmi és ipari vállalatok támogatására, alakult és fő célja, a szász nemzeti ipar megteremtése. Évi jelentésében csak szűkebb hazájáról beszél. Agitációját a sváblakta délmagyar vidékekre is kiterjeszti — Nagyikindán alapítva fiókot — aminthogy a szászok lépten nyomon kaczérikodnak e rokon népfajjal, hogy céljainak megnyeshesse. Fióktelepet ezen kívül Romániában is létesített. Einöke az ismert dr. Lurtz Károly.

Utolsónak hagyom a szász intézetek közül az „Erdélyi Egyleti Bank“-ot vagyis inkább, aminthogy kizárólag nevezi magát:

„Siebenbürger Vereinsbank“ ot. Ezt a nagyszebeni Általános Takarékpénztár és a Nagyszebeni Földhitelintézet alapította 1891-ben 600.000 korona alaptőkével, kifejezetten a szász érdekek előmozdítására. Abból az ismert tételből indulva ki, hogy a kie a föld, azé az ország, az erdélyi magyar közép- és nagybirtokosok földjeit vásárolván össze, és ezeket parcellázva szász és délmagyar sváb paraszttal telepítette be. Az utóbbi 3-4 évtized alatt az oláhság első sorban a szász faj rovására 300 ezer lélekkel szaporodott, ezért részben e veszteség pótlására, részben nagyobb ellenállóképességében bizva telepítik maguk köré a svábságot, bár ezzel is csak közvetítik az oláh faj számbeli gyarapodását, mely utóbbi felszívó folyamatában az erdélyi magyarságnál zátonyra jutván, kizárólag a szász faj rovására terjeszkedik, amint ezt a statisztika is igazolja.

A szászok e veszedelmet felismerték ugyan és csodálatos, hogy daczára ennek vak elfogultságukban a rájuk kevésbé veszedelmes magyarság kiszorítására irányítják fokozottabb tevékenységüket. Ide magyarázhatók tehát az említett „Siebenbürger Vereinsbank“ következő birtokvásárlásai és betelepítései:

1892-ben Sellenberg község határában vásárolt 30 holdat, megvette továbbá Haller gróf fehéregyházai (Segesvár mellett) 1360 holdas birtokát. — 1893-ban Kun István gróf berzencei 500 holdas birtokát, továbbá Matskassy Ferencz keresdi, földszini és besei (N.-kükülmegye) 2150 holdas birtokait. — 1895-ben hitelnyújtással lehetővé tette, hogy Kovács földbirtokosnak berzencei 200 holdas birtokát 3 eservenka sváb család megvegye. — 1896-ban megvásárolta Bethlen Olivér gróf batizi (Piski mellett) 1021 holdas uradalmát. — 1898-ban 3 tiszakálmánfalvi sváb család által, a melynek e célra hitelt nyújtott, megvette Baresay Kálmán nagy baresai 160 holdas birtokát.

Amint ezekből kitűnik, e nagyszebeni bank által megvett vagyis inkább elidegenített földek kivétel nélkül magyar gazdák kezén voltak és tőlük ment át szász kezébe; így tehát az oláhságtól fenyegetett hazafiatlan szász nemzetiség terfoglalása a legkézzelfoghatóbb módon kizárólag a magyarság rovására történik. De az erdélyi bankot ebben nem a rideg anyagi érdek vezette. Nagyobb telepein önköltségén iskolát állított és pedig azért, hogy ezzel meggyőződjön, hogy esetleg állami iskola kerüljön oda magyar tanítási nyelvvel. Egy eredetileg nyelvismerésre alakult vállalat iskolákat tart fenn! Ez jellemzi legjobban a szászok utóbbi ujliterővel feléledt erős fajfenntartó ösztönét. E bank eddig mintegy 1700 személyt telepített a kezdet nehézségei daczára, a mi — tekintve, hogy a hatóságok nem tanúsították vele szemben a legnagyobb előzenyiséget — fényes eredménynek mondható az ő szempontjukból.

A többi kisebb-nagyobb szász pénztár száma 50, ehhez járul ugyanennyi Spar & Vorschuss Verein meg Genossenschaft, amelyek mintegy 200-250 ezer koronát áldoznak különféle leplező címen szász nemzetiségi célokra.

Ami a megoldás, illetve a kifejtendő ellenakció módját illeti, úgy ebben nem értek egyet az említett cikk írójával. Nem tartom célhoz vezetőnek sem egy új bank alapítását, sem pedig elegendőnek a két földhitelintézetünknel felszabaduló 2 millió koronát.

Egy lassan induló és fokozatosan fejlődő akció már azért sem vezetne eredményhez, mert e fokozatos fejlődéssel járó működés tartama alatt elég időt nyerhetnének nemzetiségi pénztáraink erejük to-

vábbi gyarapítására és ellentállásuk szervezésére.

Nagy tőkével, ellenállhatatlan erővel kell belenyulni a darazsfészekbe. Ily nagy anyagi, de egyszersmind hatalmi erővel rendelkező — nem részvényes alapon és így nem magánérdekeket szolgáló, hanem mondhatnám állami pénztárat — a m. kir. postatakarékpénztár. Alig gyümölcsöző sok millió koronás betétállománya bő anyagi forrást nyújt ilyen hazafias akcióra. Állítson fiókintézetet a legexponáltabb nemzetiségi középpontban, Nagyszebenben; konvertálja az erdélyi magyar, szász és oláh birtokosok 6-7 százalékos jelzálogkölcsönait és jelzálogilag biztosított váltókölcsönait 4¹/₄-4¹/₂ százalékos olcsó kölcsönökre. Ez módjában állana annyival is inkább, mert a becslési és kiszállási díjakat mellőzhetné, akként, hogy a becslést maga a kincstár végeztetné kataszteri hivatalai útján, amely viszont e becslések megkönnyítésére és a birtokviszonyokhoz képest 2-3 vagy 5 évenként átlagos becslési kulcsot állapítana meg, s így kevesebb léven költsége, olcsóbbá teheti a kölcsönt.

Egy másik, ily célra alkalmas agilis intézet nagy és kiterjedt szervezeténél fogva az országos központi hitelszövetkezet, mely ugyancsak állami aegis alatt dolgozik. Működését eddig is már nem egy letört oláh meg szász nemzetiségi célokat tápláló szövetkezet selyette meg. Szívós és tervszerű munkálkodása élénk figyelmet kelt hazafias körökben és így csak sajnálatos, hogy anyagi erejének elégtelensége a kívánatos ellenállhatatlan, hirtelen erő kifejtésében gátolja. Mily üdvös eredményeket érhetne el nemzeti szempontból, ha az állam 15-20 millió koronás kamatbetéttel támogatná ebbeli hazafias, céltudatos munkálkodását. Hisz járadékszélvények beváltása céljaira is nyújt az állam nagy pénztárainknak ugyanennyi kamatmentes kölcsönt állami pénzügyi érdekből, pedig hát amott az állami érdek ugyancsak nyilvánvaló.

M. Gy.

Délutáni levél.

(A nemzeti dalról.)

Az angoloknál nem eshetik még nagyobb társas összejövetel sem, hogy a nemzeti daljokat el ne zengenék. Felállanak. Szemök az elragadtatástól ragyog. Ifju és agg, férfi és nő együtt zengi nemzetének legszebb, legelső dalát.

Ezt az érzést, ezt a lelkesedést szeretném én a magyar testvéreinkbe is beleoltani. Hogy mindnyájan cselekednének, a hányszor és ahol szórakozni, barátkozni gyülekeznek, hogy ezen gyülekezeteket a nemzeti dal, az „Isten áld meg a magyart“ legelső nótánk magasztos melódiáival és igéivel nyitnák meg, rekesztenék be. Azonban nálunk — rendszerint — az ünnepegyünk alkalmával is felejtik a legszebb, a legelső magyar dalt, sőt több az olyan, aki nem tudja, mint a ki tudja ezt. Szégyelhetjük magunkat, mert még az iskolákban hamarabb be-tanítják a gagyogó gyermekeket kegyeskedő egyházi dalokra, mint a magyar nemzet legelső dalára, a himnuszra.

Ezért ne is csodáljuk, ha népünk-

ben olyan alacsony fokon áll a nemzeti önérték, öntudat és nekem pedig oly jól esik példára hivatkozni, midőn is a himnuszt érdeme szerint megbecsülték. És pedig kicsodák? Nem valami bödön nagy öblösszáju, vörös honhazafiak, hanem egy császári és királyi gyalogezrednek, a zombori gyalogezrednek a tisztjei, a kik most, mikor egyik zombori mulató kertben tisztelettel és katonazene mellett szórakoztak, a mikor a zenekar a magyar himnuszbba kezdett, felállottak és ilyen tisztelettel adva hallgatták végig nemzetünk legszebb, legelső dalát. A jelenlevő polgári elemek pedig, a hírlapi értesítés szerint, tüntetőleg éljeneztek, tapsolták ezt a szép és nemes jelenetet.

Magam is örömmel említem fel a derék zombori tiszték példaadását, hogy a bödön nagy öblös száju honhazafiaink s a polgári elemek okuljanak belőle. És ahol csak magyar emberek jönnek össze, zengjen a dal, zendüljön egekig az „Isten áld meg a magyart“ szentséges riadója.

Szabad Hajdu.

NAPI HIREK.

A király születés napja.

I. Ferencz József királyunk a mai viradattal érte meg születésének hetvenharmadik évfordulóját. Ezt az emlékezetes napot felekezeti különbség nélkül ünnepelték a templomainkban. A katonaság tábortáborát, külön parádés ünnepet tartott. A házakon, a középületeken számos zászlók lobogtak. Mi is fohászodjunk tehát! Míg e szeretett, imádott hazánknak él: sokáig élteese Isten.

Presbyteriumi meghívás.

A következő sorokat vettük:

Az egyházi törvény 202 §-a a meghívás útján való lelkészválasztásra nézve ekként rendelkezik: az „egyházmegyei elnökség egy lelkészi s egy világi megbízottat küld ki az egyházba, akik a presbyteriummal együtt az előre értesített választók gyülekezetében“ megjelennek.

Eszerint az egyházmegyei elnökség által kiküldendők a presbyteriummal együtt jelenjenek meg a f. évi aug. hó 19-ére kitűzött lelkészválasztás alkalmával az ugyanakkor délelőtt 9 órára a nagytemplomba összehívott választók gyülekezetében:

Tisztelettel kérem tehát presbyteriumunknak igen tisztelt tagjait, hogy a jelzett időben, nevezetesen ez évi aug. 19-én d. e. fél kilencz órára az egyház tanácstermében összegyűlni sziveskedjenek,

Debreczen, 1903. aug. 17.

Dicsőfi József
h. lelkészelnök.

Vasut Debreczen és Hajdusámson között.

A hajdusámsoni községi képviselő testület az 1903. aug. 13-án tartott gyűlésén egyhangulag megszavazott az építendő vasut kiépítésére 42 ezer koronát. Hir szerint már a közel jövőben hozzá is fognak az építéshez. Bi-

zony kell is ez a vasut, ugy a személy, mint a teherszállítás szempontjából.

Czipészek a Hortobágyon.

A czipészek az ország különböző részéből városunkba összejöve elmulaszthatatlannak tartották, hogy a híres hortobágyi pusztát meg ne látogassák. A tegnapi reggeli vonattal körülbelül 80-90 czipész utazott ki a hortobágyra, kiket az állomásnál Farkas Bertti batyánk fogadott. Szívélyesen üdvözölve őket. Kovács József polgármester ur a vezetőség kérelméhez képest szíves volt intézkedni, hogy a „Hortobágy“ csárdához közelfekvő ménes és gulya allomány a hortobágyi hidhoz hajtassék és így a vendégek kevés fáradsággal kényelmesen szemlélhessék meg a pusztát lakóit. Nagyon tetszett a vendégeknek a csikos bojtárnak biztosan czélzott ügyes pányvavetése, annak a lónak a nyakába vetette a pányvát, amelyikbe a czipészek kívánták, nem is tudták elmulasztani, hogy ügyességéért meg ne ajándékozzák. Elhalmoztak szivarral és egy kis borralalával, nehogy elfelejtkezzék a kiránduló czipészekről. Farkas Bertti batyánk volt szíves a tőle megszokott zamatos, anekdotákkal fűszerezett magyarázatokat, felvilágosítókat megadni, mi nem egyszer hangos kacajra ragadtatta vendégeit, majd pedig megmutogatta a híres matali székhelyet, hol kedvesen megvendégelte a czipészeket, megitatott velük vagy négy öt liter gulyalóriumot, eláta őket borral és frissen sült meleg pogácsával. Czipészeink elváltak ragadtatva ettől a vendégszeretettől, nem győzték bámulni kedves Bertti batyánk faradhatatlan szívélinességét. Nem is volt hiány toasztokban és jókívánatokban. A kirándulásnak egyetlen sajnálatos incidense volt, amelyet nem azért mondjuk el, mintha e nélkül meg ne lehetnénk, de mivel tudjuk, hogy városunk polgármestere az ilyen kellemetlen dolgokat meg nem engedni, elmondjuk azért, hogy jövőben hasonló kellemetlenségek elő ne forduljanak. Kiszalajtatott ugyanis a csárdás egy pinczért a csárdába, hogy a vendégeket kiszolgálja, ez pedig ezen működését a vendégek megpumpolásárahasználta fel, 2-szeres, 3-szoros árában számított fel minden ételt és italt, mindaddig míg turpissága a vendégek panasza folytán Bertti batyánk tudomására nem jutott. Nem hiszük, hogy a koremsárosnak tudtával történt volna a dolog, és kívánatos, hogy a város vendégszerető fogadtatása mellett ilyen eljárás a város tekintélyének megóvása czéljából jövőben elő ne forduljon. Köszönjük polgármesterünknek, köszönjük Farkas Bertti batyánknak kedves vendégszeretetet és fellette jól esik nekünk, hogy czipész vendégeink visszatérve lakhelyükre örömmel fognak ezen vendégszeretetre visszagondolni és ugy városunkhoz, mint a Hortobágyhoz egy kedves emlék fogja őket fűzni. **Egy kiránduló.**

Személyi hír.

Vértesy Gyula dr. szoborvagyománygyógyász tanfelügyelő és író, lapunk kiváló dolgozó-társa és Ifjabb Móricz Pál fel. szerkesztőnk Hajdunánásról hazaérkeztek. Vértesy Gyula még néhány napig Debreczenben marad.

Az „István“ gőzmalom munkások kegyelete.

Az „István“ gőzmalom bérharczban álló összes munkásai, a felejtethetlen és nagyemlékü volt igazgatójuknak, néh. Majer Emilnek, ki mindig atyai pártfogójuk volt, a hála és tiszteletnek jelül sirját megkoszorúzták.

Szerelmi dráma a Halápi erdőben.

Tegnap megírtuk, hogy az erdőőrök a Halápon egy fiatal ember és leány holttestét találtak. A csendőrség a férfi zsebében talált levél alapján megállapította, hogy az öngyilkosok Nagy Károlyba valók. A levél özv. Schober Gyulának van czimezve s tartalma ez: Meghalunk, mert nem tudunk itt lenni boldogok lenni. Piroska. Gyula. A holttesteket Károlyba szállítják, ahol kiderítik személyazonosságukat.

Elkobzott dinnyék.

Az I. ker. kapitányság ma dr. Varga Emil ker. orvossal vizsgálatot tartott a dinnyepiaczon. A rendőrség 3 szeker éretlen dinnyét talált, melyet elkoboztak és megsemmisítettek.

Diszelóadás az Angelotti mulatóban.

Angelotti jeles mulatójában ma este ő felsége születés napja alkalmából diszelóadás lesz egészen új, válogatott műsorral.

Munkaszünet Szent István napján.

A f. évi aug. 20-dikára eső Szent István napja, mint nemzeti ünnep, szigorított munkaszünetes nap lévén, folytathatók:

1. Egész napon át a városunkban folytatott ipar- és kereskedelmi üzletek közül csupán a czukrász és mézeskalácsos, fényképész iparosok, fürdő intézetek, hírlapok elárúsítása és széthordása, jéggyártás és szállítása; kenyér, péksütemény, tej és gyümölcs elárúsítása és szállítása a ezek árusítására berendezett üzletekből és a pékműhelyekkel kapcsolatosan kicsinybeni elárúsítás czéljaira különállóan létesített kereskedelmi üzletekből, azonban műhelyi segéd-személyzet alkalmazása nélkül; nyomdaiparnál a halasztást nem tűrő állami és hat. nyomtatványok, szinlapok, műsorok, gyászjelentések előállítás; szálloda, vendéglő, sör, pálinka, bormérő, kávémérő iparok; szódaviz gyártása, elárúsítása és szállítása.

2. Déli 12 óráig: borbély és fodrász iparnál; gyorsárú fuvarozása, kisiparnál a sürgősen rendelt javítási munkálatok, magánosok által a sütőhöz sütés czéljából vitt tészta és husfélék kisütése, de legfeljebb erre önként vállalkozott egy munkas által végezhető, mészáros, hentes és kolbászkesztő iparnál az elkészítés, elárúsítás, és szállítás; sertéshizlaló telepeken a hizlaláshoz szükséges anyagok szállítása, a sertéseknek a szállásokba behajtása.

3. Délelőtti 10 óráig: Minden a napi élelmezés körébe tartozó czikkek u. m.: zöldségfélék, só, liszt, czukor, kávé, fűszer, bor, thea, rum, csomagok, főzelékek, husneműek, stb. elárúsítása, szatós üzletekben is az elárúsítás és házhoz szállítás.

Az itt elő nem sorolt iparok és kereskedelmi üzletek, tehát a mondott napon reggeli 6 órától másnap reggeli 6 óráig egyáltalában nem folytathatók s illetőleg ki sem nyithatók.

A koronázási ösztöndíj pályázói.

A koronázás huszonöt éves évfordulójának emlékére iparművészeti tanulmányi czélokra a város által alapított s a jövő tanévre üresedésbe jött egyik 600 koronás ösztöndíjnak pályázati határideje a minap lejárt. Az 1903-4 évre esedékessé vált ezen ösztöndíjra hárman pályáztak. Pávay László polgári biztos Gyula fia, ki gépipari tanulmányait, Lassgalner Oszkár rajztanár jelölt, ki festőművészi tanulmányait akarja folytatni. A harmadik pályázó a eszmadiák termelő

szövetkezete, kik kérvényükben a díjat nemcsak a jövő évre, hanem egymásutáni 3 évre kérik. Kérelmükben előadják, hogy e díjjal évenként egy egy szaktársuk tanulmány utra menne, kinek így szerzett tapasztalata nyereség volna 200 adófizető debreczeni csizmadia szaktársra, melyből magasabb szaktanultságuk révén viszont a városra is előny hárulna. Minden esetre új és érdekes okoskodás. A kérvényeket egyébiránt a város legközelebbi tanács ülésében fogják érdemleges tárgyalás alá venni.

A Debreczeni Munkás Dalegylet kirándulása.

Az ország dalos egyesületei Temesváron gyűlnek össze, hogy nemes verseny által tüntessék föl a magyar dal művészi fejlődését. A Debreczeni munkás dalegylet holnap aug. 19 én este 10 óra 27 perczkor induló vonattal megy Temesvárra, hogy ott az országos dalversenyen mutassa ki készségét. Debreczenből 56-an vesznek részt a kirándulásban. Utba ejtik Czeglédet, hol a munkás dalegylet Kossuth apánk remek szobra előtt pár hazafias dalt énekel s megkoszoruzza a remek szobrot. Megtekintik még Kecskemét városát s Szegeden át 5 óra 31 perczkor érkeznek Temesvárra. Temesváron óriási előkészületek folynak már hónapok óta, hogy az ott megjelenő 3000 dalát ünnepélyesen fogadják s minden elkövetnek, hogy feledhetlenné tegyék a dalároknak az ott eltöltött néhány napot. Augusztus 24 én mennek Buziásra s ott hajón folytatják az utat Orsováig. Megnézik az al Duna kies vidékét, Kazán szorost és Ada Kaleh szigetét. Megtekintik az orsovai Korona kapot, melynek helyén Kossuth apánk vesztette el a magyar szent koronát, mikor hazánkból kibujdosott. Orsováról Herkules fürdőre mennek s pár napi ott időzés után jönnek vissza Debreczenbe. Őszintén kívánjuk, hogy dalosaink, multjukhoz képest, dícsőséggel s egy szép nyeresémi díjjal térjenek vissza.

Csizmadiák termelő és árucarnok szövetkezete.

A Margit fürdő háta megett készül az ujonnan alakult csizmadia termelő és árucarnok szövetkezet gyárhelyisége. Az építési munkálatokat már befejezték és tegnap már az anyagot is kiszállították a telepre. E héten fejezik be az előkészítő munkálatokat, úgy, hogy már hétfőn megkezdik a munkát. A szövetkezetbe még most is lépnek be új tagok.

8891 menyasszonyi fényképfelvétel.

A Gondy és Egey fényképész cég régjeles híri műintézetet tart fent Debreczenben. A nagy, széles magyarvidéken mindenhol ösmerik a Gondyék nevét. Gondy Károly bátyánk a tollával is sikerült rajzokat szokott karczolgatni a mi ujságunkba. Most azonban a művészi kivitelű fényképeiről van szó. Ugyanis a „Hungária“ épület sarkán egész sereg sikerültebbnél-sikerültebb fényképe van kiállítva ennek az egyik legrégebb magyar honi fényképész cégnek. Ezek az ujabban kiállított fényképek is arról tanuskodnak, hogy Gondyék ma is a legkiválóbb és elsőmért speciáliták a gyermek és menyasszony képek felvételében. A tisztán átdolgozott fehér fátjol szinte patyolatosan hullámzik az ő felvételeikről. Mint érdekes adatot említjük fel, hogy 60 ezer fényképfelvétel közül 8894 menyasszonyi és 9403 gyermek felvétel.

A temesvári országos dalosünnep.

Az Országos Magyar Dalosegyesület augusztus 20—24-én Temesvárt országos dalversenyt rendez, melyre a kötelekében álló egyesületek közül 23 dalosegyesület fog ez alkalommal versenyezni, 30 dalegyesület pedig képviselőleg vesz részt. Körülbelül 1500—2000 dalos fog megjelenni az országos ünnepen. A nagyszabású dalosünnepnek kiváló jelentőséget kölcsönöz még az a körülmény is, hogy a delmagyarországi különböző nemzetiségű dalegyesületek szintén képviselve lesznek és a versenyprogramon kívül fel is lépnek az ünnepek folyamán, amiáltal a temesvári országos dalosverseny nemcsak a magyar dalnak, de a magyar hazafiságának és testvéries nemzeti erzületnek is ünnepe lesz.

A debreczeni lelkesválasztásról.

Nevezetes és fontos napja lesz holnap délelőtt a debreczeni ev. ref. egyháznak. Ekkorra van kitűzve a néhai Mitrovics Gyula papiszékének betöltése, mely alkalommal a híveknek ille öleg a szavazásra jogosultaknak nyilatkozniok kell, hogy óhajtkák-e uagytiszteletü Szele György ev. ref. lelkesúr meghívását, vagy pedig pályázat hirdetését kívánják? Holnap délelőtt 9 órakor, a nagytemplombaa, határoz a gyülekezet, melynek a tagjait felhívjuk, hogy érdeklődjenek a nevezetes és fontos esemény iránt. Már idejekorán teljes számmal vonuljatok fel a nagytemplomba. Döntetek minden érdektől menten. Kövessetek szívetek, lelketek őszinte, őznetlen meggyőződését, hogy az egyház falán belől ne burjánozzék fel a gyűlölködés; mert egyházunk jövőjéről van szó. Azért tehát barhová tartozatok is, ne az érdeket tekintsetek de az érdemet méltányoljatok. Egyházunk és egymás testvéries megbecsülése kvánja ezt, hogy így legyen!

A szegedi karmester ügye.

Szegedi hírek nyomán az összes fővárosi lapok megírták, hogy Keraer Jenőnek, a szegedi II. honvédkerület karnagyának a katonai parancsnokság azért, mert a Dankó Pista felsegítésére szegedi írók és hírlapírók által rendezett hangversenyen előadott „Magyar melodramájá“-nak négy üteme a Kossuth-nótából való, felmondott. Ez ügyben most Kerner Jenő nyilatkozik s kijelenti, hogy mielőtt a felmondását előidéző okok czáfolásával foglalkoznék, csak arra akar rámutatni, hogy az állásától való felmentéséről szóló bi va t a l o s értesítésben fellettel hatóságának „nem volt bátorsága“ az okokat megjelölni. Az ügyben a „Pol. Ért.“ is megszólal és általában illetékes helyről szerzett információ alapján azt mondja, hogy Kerner állásától való felmentésének az volt az oka, hogy a karmester nem volt elég energikus és tapintatos s ezért a vezetése alatt álló zenekarban a fegyelmetlenség mindjobban labrakapott... Ime ilyen maszlaggal akarja megteveszteni a hivatalos duda a közvéleményt! alig hisszük, hogy kerül józan ember, a ki ezt bevegye!

Kerner Jenő nyilatkozata így hangzik: Tekintetes Szerkesztő ur! Szegedi és fővárosi lapokban rólam hírek jelentek meg, melyek szerint nekem a II. honvédkerületi parancsnokság felsőbb rendelete a mult év november havában a beteg népdal-költő, Dankó Pista felsegítésére a szegedi írók és

Hírlapírók által rendezett hangversenyen előadott magyar melodramám négy üteme miatt fölmondott. E négy ütem a Kossuth-nótából való. Valamennyi lap a „bécsi kéz“ és osztrák szellemű intrikák áldozataként tüntetett föl. Azt is megírták, hogy a II. honvédkerület parancsnoksága megszavaztatta a tisztikart és elbocsátasom valamennyi szegedi és lőváros ujság szerint atisztkikarra „próbamulasztás“ ürügye alatt gyakorolt felsőbb nyomás következménye. Mielőtt II. honvédküldeti tisztikarnak fölmentésemet kimondó ülésérő indiskréton kiszivárgott okok czáfolásával foglalkoznék, kijelentem, hogy a fölmentesemről szóló hivatalos értesítésben fölöttes hatóságomnak nem volt bátorsága fölmentesem okait megjelölni. Szeged, 1903. aug. 13. Kerner Jenő, a II. honvédkerület zenekarának karnagya.

Kubelik — debreczeni polgár.

Lapunkban is többször volt már arról szó, a mit a „Budapesti Hírlap“ most ilyen jóízűen tudat olvasóival: Kubelik Jan akinek keresztneve Debreczen város közgyűlési meghívójában már mint János szerepel, a jövő szombaton Debreczenbe érkezik, hogy Kovács József polgármester előtt letegye az állampolgári esküt. A híres hegedűművész a ki tudvalevőleg Széll Farkas királyi táblai tanácselnök, a kiváló történetíró leányának a völegénye, debreczeni polgár lesz s mint kijelentette, a szokásos módon megváltja az ősi Debreczen polgárjogát is, mely régi statutumok szerint idegen illetőségűeknek közel 400 koronába kerül. Állítólag házat is vesz Debreczenben s ezt a nevet fogja használni: Polgár-Kubelik János.

Leszurt önkéntes.

Kirátyhidáról írják: Az egyik vendégloben néhány nap előtt egy közlegény az oldalfegyverével megtámadta Schuster egyéves önkéntes kaplart. A támadás orvul, hátulról történt. Az oldalfegyvert a hátába dőfte, úgy, hogy az önkéntes rövid szenvedés után meghalt. A szerencsétlenségre az adott okot, hogy a merénylő — egy vadász-közlegény — szönyen kikelt valamiért a 84-ik gyalogezred önkéntesei ellen. Schuster és egy másik egyéves önkéntes el akarták hagyni a helyiséget, de a dühöngő legény utánuk ment és elkövette a gyilkosságot. A merénylő megszökött ugyan, de elfogták.

A tréfás angol nyelv.

Az angol nyelv, amely már sok mulatóságos és szomorú tévedésre adott okot, a minap az angol hadügyminiszteriumot tréfálta meg. Mint a „Daily Telegraph“ jelenti, Egerton tábornok, akit a molla ellen küldtek a Szomáli földre, táviratban három Parsons-szivattyut kért a hadügyminiszteriumtól. A hadügyminiszteriumban azonban félreértették ezt a szót, hogy parsons, amely papot is jelent és három Parsons-szivattyu helyett három papot küldtek Egertonnak. A papok Afrikába megérkezve, azonnal jelentkeztek is a tábornoknál. Egerton az első pillanatban nem tudta mire vélni a dolgot és csak később értette meg a tévedés okát. A hadügyminiszterium tévedésén most egész Anglia mulat.

Popper Dávidné

okleveles szülésznő lakása Debreczen, Hatvan utca 31 sz. az udvarban.

Dr. Boldisár Kálmán

Rákóczi- és a kuruczokról írott könyve lapunk kiadóhivatalában 30 fillérért kapható. Kapható lapunk összes kihordóinál, a tőzsdékben és könyvkereskedésekben.

Innét-onnét.

(A nánási dalosokról.)

A temesvári országos dalversenyre a nánási hajdúföldről is sokan pályáznak dalostestvérek és nem dalostestvérek, dalostestvérnők és nem dalostestvérnők . . . Én ugyan a nánási dalostestvérek hangbeli erejéről és képzettségéről véleményt nem tudok mondani, de hiszem, hogy sikert aratnak ének művészetükkel is. Ellenben azt egész bizonyosan állítom, miszerint szemrefőre, megjelenésre a nánási dalosok lesznek a legrokonszenvesebbek a temesvári országos gyűlekezeten. A sokadalomból is kiismerik majd fehér-kék hajdu pántlikás szalmakalapokról őket.

A nánási dalosok nevezetes hírűek arról is, hogy állandóan van egy boros hordók csapra üve. Kántor Nagy Károly karmester bátyánk a dalosegylet hívséges pinzemestere. Minden sikerült próbádalolás után többrendbeli kancsó italt szolgál fel az egyleti boroshordóból.

Követendő példa; mert így a nánási dalosegylet próbái mindig sikerültek, sosem kell a működőtagok részvétlensége miatt panaszkodni.

Azonban egy ízben mégis megtörtént, hogy érdemes basszista N. Pál bátyánk olyan savanyu bort vásárolt be az egylet számára, hogy mihamar feloszlott volna a dalosegylet, ha iziben másik hordóbort nem vásárolnak be. . . . Megjegyzendő, hogy olyan savanyu bor volt a Pál bátyánk által ajánlott bor, még a nánási jeles eczetfőző mester, ama bizonyos Rubin szomszéd is megcsóválta rá a fejét. Pedig Rubin szomszéd elsőrangú szaktekintély — Hajdunáson — az eczetlelkóstolást illetően.

De azt is meg kell adni, hogy a nánási dalostestvérek kitűnően választottak meg az előkjöket Nagy Gábor dr. ügyvéd személyében.

Mert ha váratlanul utolsó hordó az egyleti boros hordó, a dalostestvérek előtt mindig baráti szívelyességgel nyílik meg az elnök boroshordókban gazdag pinzéje, a hol is gyakran riadoz dalra a vig dal, a szép magyar dal.

nemes Portörő Kelemen.

Heine végrendelete.

Közli: Krasznainé F. Mari.

Egy párisi lapban olvasom, hogy a Rue de Rome egy régi házában eladásra kínálják Heine Henrik eredeti végrendeletét. Lefordítottam. Gondolom, hogy a nők különösen szívesen fogják elolvasni ezen érdekes iratot, melyben megkapó módon nyilvánul meg a minden idők legnagyobb szerelmi dalosának gyöngéd gondolkodása és szeretete felesége iránt.

— Ez végrendeletem, amint azt Párisban 1846-ban szeptember 28-án leírtam. — Ámbár a természetűl és a szerencsétől jobban meg lettem aida, mint a többi emberek; ámbár szellemi tehetségem kiaknázásában nem szűkölködtem észben és alkalmában, ámbár a legszorosabb barátságban

élve a föld leggazdagabbjaival, csak kezem kellett volna kinyujtanom, hogy pénzhez és hivatalhoz jussak: mégis vagyon és kitüntetések nélkül halok meg. Szívem akarta így, mert szerettem mindig az igazságot és megvettem a hazugságot. Hagyatékom tehát nagyon jelentéktelen és aggodalommal tölt el a gondolat, hogy szegény feleségemet, kit, mert kimondhatatlanul el is kényeztettem, aránylag szükségleteihez talán a nyomorusággal határos állapotban hagyom. Bár mint is legyen, a silány birtokok, melyek hagyatékomat képezik, feleségemnek, Heine Matild Crescentia szül. Miratnak hagyományozom, ki, mert ép oly hü volt, mint életemet földérite. Dr. med. Sichel és Mr. Mignet urakat, secrétaire perpituel de l'académie de scien ces moraleset polituuer, kik már anyai baráti szolgálatot tettek nekem, megbízom ném minden hagyatékeiknek képviselővel, úgy amint főleg ezen végrendelet végrehajtásával.

Kiadómat, Campe Juliust nagyon kérem, hogy berendezni, hogy a pensiót, melyet tőle összes műveim honoráriumaképp bírok és melyet halálom után szintén életfogytiglan feleségemnek köteles fizetni, azt lehetőleg Párisban, havonkénti részletekben eszközölje. Ami az évjáradékot illeti, melyet boldogult nagybátyám, Heine Salamon ígért és a melynek fele halálom után özvegyemet illeti, nagyon kérem nagybátyámat, Heine Karolyt, megemlékezni a meghatóan gyöngéd szeretetre, a melyben édesapja feleségemet mindég részesítette és remélem, biztosítani fog számára kis összegeket oly módon, a melyek sem későbbi megalázkodásra, sem bánatra okot nem fognak adni, nem kételkedem, hogy halálom után nagylelkű szíve vissza fog emlékezni a barátságra, a mely bennünket egykor oly szorosan összefűzött és melynek vesztesége nekem a legszörnyűbb lelkifájdalmat okozta.

Ámbár remélem, hogy összes műveim kiadását magam fogom elrendezhetni, hogy ha meghalnék mielőtt e munka befejezést nyerne akkor Detmold Herman drotoi Hannoverben és Laube Henrik Leipzigben vannak megbízva engem itt helyettesíteni és nagyon szeretném, ha az utóbbi Laube Henrik egy rövid élettöréddel kísérné az összkiadást. Elrendelem, hogy temetésem oly egyszerű legyen és oly kevéssé költséges, mint a legjelentéktelenebb emberé a népből. Ha Párisban halok meg, akkor a Montmartre temetőben ohajtok eltemetve lenni, nem egy másikban, mert a Faubourg Montmartre népei között éltem át legboldogabb éveimet. Daczára, hogy a lutheránus protestáns valláshoz tartozom, mégis a temető azon részében ohajtok eltemettetni, a mely a római katolikus hitűek számára van kijelölve, hogy majd feleségem hamvai, ki ezen vallás buzgó híve, egykor az enyémek mellett pihenhessenek; ha részesülök a francia pap-ság keresztényi irgalmasságának ezen kegyében akkor kívánom, hogy a már említett részében a temetőnek egy családi helyet vegyenek; ha azonban klerikális nehezségek merülnének fel, akkor megelégszem a legolesőbb területtel. Nemes és nagylelkű nyámnak, ki annyit tett értem, valamint drága testvéremnek, kikkel háborítlan egyetértésben éltem, utolsó bucsút mondok. Isten veled is német hazám, a talányok és fájdalom országa; légy derült és boldog! Isten veletek, ti szellemes és jó francziák, kiket annyira szerettem! Köszönöm derült vendégszereteteiket. Írtam Párisban, 1846-ban szeptember 22-én. Heine Henrik. Későbbi utóirat. A mióta ezt a végrendeletet írtam, kibékülés jött létre köztem és nagybátyám Heine Károly között és a kifejezések, a melylyel engem túlélő feleségemet kegyeibe ajánlottam, ma már nem

helyénvalók; mert midőn tegnap erre vonatkozólag beszéltem vele, majdnem megszenyitett szemrehányásával, mint tudtam legtávolabbról is abban kétkedni, hogy özvegyemről illően ne gondoskodnék és a legszeretetteljesebb készséggel vette át a kötelezettséget, feleségemnek halálom után pensiómnak felét élethossziglan kifizetni; — és itt megnyílvánult nagy, nemes szíve, egész szeretete és midőn szánt ígérétenek zálogul kezét nyujtá, ajkamhoz szorítottam azt, annyira megvoltam rendülve és annyira hasonlított e pillanatban boldogult édes apjára, szegény nagybátyámra, kinek kezét oly gyakran megcsókoltam, mint egy gyermek midőn szeretetében részesített! Ah nagybátyámmal együtt szerencsém csillaga is kialudt! Nagyon beteg vagyok és esdálkozom azon, mint bírom ki mindezen szenvedéseket. Vigaszt és erőt csak öntudatom nagyszerű érzelmeiből és hervadhatatlan dicsőségeiből merítek. Páris. 1847. február 25-ikén. Heine Henrik.

Legnagyobb sóbányánk pusztulása.

A magyar kincstárt — mint már röviden írtuk is — súlyos csapás érte. Eszerint Magyarország legnagyobb sóbányája, az aknaszlatinai Kunigundabánya a pusztulás határán áll. Az óriási bányában utat talált a Tisza vize, amely most óránként hatszáz hektoliter mennyiségben árad az aknába. Ez a veszedelem a maramarosi lakosság életfentartó érdekeinek a végveszedelme s emellett nagy, szinte pótolhatlan kára az államnak is. Már két évvel ezelőtt aggodalmakat keltett a Tisza talajvizének a behatolása az aknaszlatinai bányamérnökök között. Már akkor tartottak a veszedelemtől, amely most sokkal nagyobb mértékben következett be, mint ahogy sejtették. Kezdetben a bánya menyezeteről, az ugynevezett vízahyások váltak le s zuhantak a mélységbe, úgy, hogy egy hét előtt elzárták a bányát és beszüntették a munkát. S megindult az élet-halál harc az emberi tudás és a föld mélyében romboló elemi erő közt. A legnagyobb titokban folyt a vizsgálat, ma azonban már rezignáltan hirdetik a szakemberek: A bányának vége van! A munkások kétségbe vannak esve. A római kath. templom éjjel nappal nyitva van s a bányász nép térdre esve imádkozik kenyérért. Pedig kizártnak tekintik azokat, akik ismerik a viszonyokat, hogy a szlatinai bányaműveket megmenhessék. Az Akna-Szlatináról a Pável-sósüfűdőbe vezető utat elzárták, mert az is minden pillanatban beszakadhat. A Kunigunda-bányától jobbara levezető nagy lejtő már tele van behorpadásokkal. A víz pedig a föld alatt iszonyatos morajjal ömlik a bányába. S a nép kétségbeesve nézi a kenyere pusztulását.

Fenti híreinkre vonatkozólag felhivatalosan a következőket jelentik: Általános ismert, hogy az aknaszlatinai sóbánya már évek óta a legnagyobb ellenségével, az édes vízzel folytonos harcban áll, a miért nagy kiterjedésű vízvédő és vizkutatási munkálatok voltak és vannak most is folyamában. Ugyanis a fensikon sötömzsöt a természettől megvédett és körülövedezett kemény kőzetet az édes vizek valahol áttörték és benyomultak a sötömzsbe, ahol rágó képességük-nél fogva a bányát tényleg veszélyeztették és a külső felület némely pontjain omlás és szakadozásokat idéztek elő. Úgy a védő, valamint a víz után kutató munka akna és törekvés arra irányul, hogy a vízbetörésnek pontja lehetőleg a sötösten kívül tartóztassék fel és legyen onnan a víz elvezethető, még mielőtt a sóba bejuthatna. Amenayiben

pedig ebben a sötömszben mozgó tetemes mennyiségű, évenként közel egy millió köbméterre tehető. — édes vizek minden valószínűség szerint a — közel levő Tisza folyóból erednek, tehát kétségtelen, hogy az ellenük folytatott küzdelem sem kisméretű. Mindazonáltal kétségbeesésre vagy riadalomra nincsen ok, mert az intéző szakkörök a legfelsőbb hatósággal egyetemben, nyugodt komolysággal és szakértelemmel megtesznek mindent hogy Akna-Szlatinának sóbányászata biztossá tartsák. Az óvintézkedések minden irányban megvannak téve. Hogy a Kunigunda-aknában a víz egy része betört, az oly körülménynek tudható be, amelyet a véges emberi ész némelykor megakadályozni képtelen. Mind a mellett ennek a bányának vízmentése és ismét üzembe hozatala nincsen kizárva, ha sikerre vezetnek a folyamatban levő vizkutatási és a vizelgatólási munkálatok. E hó elsején reggel már harmadikban törték be a 114 éves és 180 méter mély Kunigunda-bányába az édes vizek.

Az első betörés 1870-ben, a második 1882-ben és a legutóbbi most. Az első két esetben vízmentés, elgátolás által sikerült e bányát újból üzemképessé tenni s erős a remény, hogy ez most is sikerülni fog, ha a kutatás és vizimunkák eredményre vezetnek. Egyébiránt a Kunigunda-bánya már hosszabb idő óta teljesen üzemben kívüli állapotba helyeztetett, de ez által az akna-szlatinai sóbányászatnak sem termelési, sem szállítási üzeme nem maradt vissza, mert a szükséges sóanyag a vizek által nem vesztélyeztetett.

A 95 éves és 108 méter mély Ferencz- valamint a 99 éves és 96 méter mély Lajos bányákban a művelés akadálytalanul folyik és így sem Máramaros vármegye lakosságának sem a helybeli sóvágóknak sorsuk kövön nem forog, még akkor sem, ha a Kunigunda-bánya üzemét végleg beszüntetnék.

A közönség köréből.

Nyilatkozat a debreczeni lelkész választás ügyében.

A debreczeni református lelkészválasztással kapcsolatban egy „Felhívás“ jelent meg „Debreczen református lelkész választó polgárai“-hoz intézve. Az augusztus 17-iki lapszámban jelent meg ez a közlemény. A mikor én távol voltam a várostól.

Én, miután a debreczeni függetlenségi párt, mint olyan, tudtommal semmiféle határozatot nem hozott a lelkész választási állásfoglalásra vonatkozólag, (mintahogy ehhez egy többféle felekezethöz álló pártnak illetékes szava nem is lehet!) magam is meglepődve olvastam a közleményt, mely „a függetlenségi párt elnöksége“ aláírással lett közrebocsátva.

Anyival inkább meglepődtem, mert biztos tudomásom van a korábbi lelkészválasztás alkalmából olyan párttározatunkról, mely szerint pártunk a lelkészválasztás ügyét és mozgalmait nem tekinti pártkérdésnek. Én ezen állásponthoz híven ragaszkodtam mindig. És a míg uthon voltam, pártatlanul távollartottam a laptól minden a lelkészválasztásra vonatkozó nyílt kortes közleményt, hanem most, hogy a „Felhívás“ megjelent a „Debreczen“-ben, én is nyilatkozom.

Kijelentem, nekem nem szándékom tüzet olajjal oltani, de becsületérzéseim, férfiaságom, megbizhatóságom ellen vétenék, ha — ilyen körülmények között — fondorkodva hallgatnék azon körülményről, (melyet különben korábban előszóval is közöltem pártunk érdemes alelnökével) miszerint én a lelkészválasztás ügyében, legalább magamra nézve pártparancsot nem ösmerek. A debreczeni egyház lelkészi székébe az érdemes, a

minden tekintetben méltó papiembert keresem. És mivel nagytiszteletű Szele György ev. ref. lelkész urat ilyen kifogástalan, kiváló egyházi férfiúnak ösmerek, én az ő megválasztását a debreczeni nagy református egyházra üdvösnek tartom. Éppen azért emelt fővel, nyugodt lélekkel sorakoztam melléje és szavazok a papságára. És bár szakadjak is el ezen újságtól, mintahogy arra kilátásom is van, meggyőződésemet nem változtatom meg. Az én meggyőződésem pedig nem más, minthogy a nagytiszteletű Szele György ev. ref. lelkész ur megválasztása illetőleg meghívása hasznos, üdvös, dicsőséges győzelem debreczeni ev. ref. egyházunkra. Ettől nem térek el!

Debreczen, 1903. augusztus hó 18.

Ifjabb Móríc Pál,

ev. ref. egyháztag, a „Debreczen“ cz. napilap ezidőszerinti felelős szerkesztője és a Szele-párt 120-as végrehajtó bizottságának tagja.

CSARNOK.

II. Rákóczi Ferencz fejedelem.

(Regényes történet.) (44.)

Írta: ifjabb Móríc Pál.

XV.

Rákóczi bujdosásban.

Rákóczi egyelőre lengyelországi birtokán kukoviczai kastélyában szállott meg híveivel. Majd neje is Lengyelországba sietett, miután Karlsbadból elszökött az osztrákok rabságából. És a magyar, mint lengyel hátrészek tele voltak menekülőkkel, bujdosó latonakkal, a kik, mint Rákóczi, nem bírtak megnyugodni az árulásban, a kik remelték: feivirrad még valaha a magyarra és újból megzendül a tárogató, újból kibontják az aranyos zászlókat, a fúrge kurucz újból kergeti a labanczot. És a magyar föld szabadságát mégis csak kivívják.

Multak a hónapok, mult az esztendő. A ta virágokat hajtott, a fa újból lehullajtotta sarguló levelét. . . De Rákóczi szerencsése is lehervadt. Szövetségesei cserben hagyták. 1712 ben május havában már „nemes testőrségét“ a valogatott ifju katonai csapatot is feloszlatta a szigorú kényszerűség miatt. Ezek az ifjak rajongva szerették a fejedelmet, elkísérték még a bujdosásba is. Ezen szomorú napról a nemes testőrség feloszlásáról, Vay Ádám udvari marsall így emlékezik:

— Sok temetésen voltam már jelen, de még ilyen sirást sohasem láttam. A harcedzett ifjak, akik úgy állották a csaták tüzet, mint a kőfal, most a bucsu pillanatában keservesen zokogtak.

Vay Ádám marsallnak kellett elbocsátani őket, az ifjak kérve kérték, könyöröggön érettek a fejedelemtől, hogy ne őrje el őket magától.

— Nem kell minekünk zsoldt, csak a fejedelem mellett maradassunk, mondták az ifjak. Elbocsátjuk szolgálóinkat, eladjuk paripáinkat. Megélünk mi jó darabig ezeknek az árából.

És nem is tértek haza. Elkísérték Rákóczi Franciaországba vagy később is utána mentek. Ők képezték a bujdosó kuruczokból toborzott Bercsenyi, Ráttkay, Eszterházy és Pollereczky francia — magyar huszár — ezredeknak a legkitünőbb tisztjeit. Mint jó Thaly Kálmán írja: mások orosz, lengyel, porosz katonai szolgálatba állának. Szétzüllöttek, elvesztek a nagy világban.

Rákóczi Franciaországba megy.

Midőn a francziák a császáriakkal megkötötték a rastadi békét, Rákóczinak szétfoslott utolsó reménye is. Mert két-színű szövetségesei a francziák, akik annyit ígértek neki, annyit kecsgették, megsem említették a békelevélben. Ekkor távozott Lengyelországból. Parisba ment, hol a király és az udvara a legnagyobb figyelemmel és tisztelettel fogadták. Bizonyos Saint Simon udvari ember igen érdekesen festi emlékiratában a fejedelmet, a sárgult papíron így olvashatni: „Rákóczi igen magas termetű, testes, de nem elhizott, izmos, arányos növésű, igen nemes, majdnem parancsoló tekintetű, kellemes arcú volt. Okos, szerény, de mindent jól, értelmesen cselekvő s igen udvarias vala; modora mindenkivel igen könnyű s ami igen ritka, egyszersmind méltóságteli, anélkül, hogy a legkisebb hiuság, keresettség volt vala benne, nem sokbeszédű, de a társalgástól sem huzódik vissza, magáról sohasem beszélt, amit látott, tapasztalt jól előadta. Igen becsületes, igazságos, őszinte, egyszerű, rendkívül bátor, s igen kegyes, istentelő volt, anélkül, hogy azt akar mutatta, akár rejtette volna. Titkon sokat adott a szegényeknek. Háza rövid idő mulva igen népessé lett s abban ő az erkölcsiséget, a kiadásokban a pontosságot és gazdaságot szigoruan követelte, de mindezt mindig nyájassággal.“

A szegény bujdosó fejedelemasszony, a francia királyi háznak rokona, Parisban halálozott el. Nemes jellemű férjét s férje szerencsétlen nemzetét mindhalalig híven szerető nő volt ez a kékszemű gyönyörű nő. Nemes férjével együtt megérdemelné a magyar földből a legvirágosabb nyughelyet, hisz ők mindent földaloztak e földért, e föld néppéért, nemcsak fejedelmi vagyont, főuraságot, de még gyermekeiket is, kiket elnyomoritott a rabságban a német. Sok szomorúságot, tenger bánatot szenvedett e nemes kurucz fejedelem a magyarföld, a magyar nép miatt, ha a nemzet szívében még becsület, önértet és hála volna, nem hagyná idegenben porladni nagy Rákóczi hamvait. Virágos oltarra helyezné azt, hogy aki igaz magyar azon oltárhoz zarándokoljon imádkozni, fogadalmat esküdni e szép hazáért.

Rákóczi Törökországba megy.

A szultán 1717-ben hadba elegyedett Károly osztrák császárral, ekkor Rákóczit Konstantinápolyba hívta. Ámde a háborút szerencsétlenül végezte a török. Eképp Rákóczi elesett a reménységtől, hogy viszontláthatja az édes hazát. Bujdosó társaival együtt Rodostóba a feketetenger partjára, belebekték. Ott hunyta örökálomra a szemét.

Vége köv.

Szerkesztői üzenetek.

Leander. Minden kérdésre szívesen válaszolunk, tehát az önere is. A pápaválasztás első napján, augusztus 1-én délelőtt Rampolla 24 szavazatot kapott, Sartó 5-öt, este Rampolla 29-et, Sartó 10-et. Augusztus 2-án délelőtt Rampolla 29-et, Sartó 21-et, este Rampolla 30-at, Sartó 24-et. Augusztus 3-án délelőtt Sartó 27-et, Rampolla 24-et, este Sartó 35-öt, Rampolla 16-ot. Augusztus 4-én reggel Sartó 50-et, Rampolla 10-et, Gotti 2-öt. Kapott az első napokon több biboros is szavazatot, de ezek száma jelentéktelen.

B. L. A kérdésre nagyon egyszerű a válasz. Másodmagával a. m. egy személy és még egy valaki, harmadmagával: egy személy (akiről szó van) és még két valaki, tehát három személy.

**Évenkénti előállítás
39 millió szelencze.**

NESTLÉ

gyermekliszt

teljes táplálék
csecsemők és gyomorbetegék számára
legjobb havasi tejet tartalmaz.

Naponkénti tejfogyasztás 184000 liter.

Próba használatra 1/2 doboz ára 1 korona.

Gróf Dégenfeld József és dr. Bal-
kányi Miklós

Erzsébet szülő telepének

elárúsító helyisége

DEBRECZENBEN

Simonffy-utcai 1-ső számú városi bérház
3-ik sz. bolt-helyiségében

MEGNYILT

s naponként

friss csemege szőlő

olesón kapható.

Félszázad óta

Aranyérem
Páris,
London.

kitünőnek elismert
dr. Sihalcsky-féle

Aranyérem
Pécs,
Temesvár.

Arczenőcs és mosdóvíz.

Ezen készítmények ajánló levelét azoknak félszázad óta mindenütt elterjedt világhírök és bámulatos hatásuk képezik. — Megbízható sikerrel használhatók szeplő és májfoltok, a forróság vagy fagy által keletkezett pirosság s a bőr minden tisztáltsága ellen. Egy nagy tégely ára 1 kor. 40 fill., egy kis tégely 70 fill. Egy nagy üveg mosdóvíz 2 kor., egy kis üveg 1 k. Hozzávaló dr. Sihalcsky szappan 60 fill.

JOLIESSANTE-CRÉME

bőrfinomító és szépítő szer.

Kitünő hatással bír a bőr finomítása és szépségének előmozdítására, valamint a pattanások s kiütések elűzésére. Egy üveg ára 3 k. 10 fill.

JOLIESSANTE-PUDER

fehér, rózsaszín és sárga színben.

Kiváló finomsága miatt ajánlható leginkább. Az arcra láthatatlanul tapadva, annak kellemes színt ad. Egy nagy doboz ára 1 k. 60 fl., egy kis doboz 1 kor.

JOLIESSANTE - FOGPOR

legégségesebb fogpor a fogak tisztítására, odvasodásuk és bűzödésük eltávolítása s megóvására, mely által egyúttal a foghúsról is a legjótékonyabb hatást gyakorolja. Egy doboz ára 1 kor.

JOLIESSANTE SZAPPAN

már kellemes illatánál fogva is a legkedveltebb toillette szappan. A bőrt finomná és simává teszi, valamint előmozdítja s emeli annak friss, üde kinézését. Kívánatra minta darabok ingyen adatnak. Egy darab ára 80 fl.

HAJ-RESTORER

biztos szer a megöszült haj eredeti természetes színének visszaállítására. Egy üveg ára 2 kor.

Valódi minőségben kapható a készítő Molnár Lipót gyógyszerésznél Kassán.

Debreczenben Tóth Béla gyógyszerertárában (Tisza palota), Dr. Rothemann V. Emil, Mihailovits Jenő gyógyszerertárában.

Czimzéseket, német, magyar fordítást és más hasonló otthon elvégezhető írásbeli munkálatokat teljesít egy. e téren szakavatott egyén. Szíves megkeresések e lap kiadóhivatalába kéretnek, „German Hongrie“ czimen.

Ritka alkalom !!

Leszállított árak !

Finom francia batiszt
divatos uj mintákban
27 és 32 kr.

Francia delinek
divatos uj mintákban
37 és 45 kr.

Jó mosó zefirek
15 és 19 kr.

Bosznay J. és Társa
divatáruházában
Debreczen, Kossuth-u. 5.

Millió hölgy

használja a „Feolin“-t. Kérdezze meg orvosát, hogy nem-e „Feolin“ a legjobb cosmeticai szer a bőr, haj és fogaknak. A legtisztátabban arc és legcsunyább kezek azonnal aristokratikus finomságot és formát nyernek a „Feolin“ használata által. „Feolin“ 42 legnemesebb és legfrissebb növényből összeállított szappan. Kezünk, hogy a „Feolin“ használata után az arcról a ránczok és redők, bőrtüszök, pattanások, orrvörösség stb. nyomtalanul eltűnik. „Feolin“ a legjobb fejhajlisztító, fejhajpólo és hajszépítő szer, meggátolja a haj kihullását, kopaszodást és fejfájásokat. „Feolin“ a legtermészetesebb és legjobb fogtisztító szer. Aki a „Feolin“-t rendszeren szappan helyett használja, fiatal és szép marad. Kötelezzük magunkat a pénzt azonnal visszaadni, ha a „Feolin“-nal nem lesznek megelégedve. Ára ! drb. 1 kor., 3 db. kor. 2,50, 6 db. kor. 4.—, 12 db. k. 7.—. Postadíj 1 dbnál 20 fill., 3 dbtól felfelé 60 fill. Utánvét 60 fillérel több. Szétküldési főraktár :

Feith M. Bécs

VII. Mariahilferstrasse 38.

Raktár Debreczenben : Tóth Béla gyógyszerertára,
Muraközy László gyógyszerertára a Naphoz.

**Wagner Manó-féle
nevelő és tanintézet nyilvánossági joggal**

Rákospalotán.

(Budapest tőszomszédságában, vasúti, posta, távirtda és telefon állomás.)

Az intézet nyilvános nyolczosztályu főgimnáziumában, polgári és elemi iskolájában a tanév szeptember hó 1-én kezdődik.

A kiállított bizonyítványok államérvényesek.

Az intézetöt holdnyi parkban, egészséges helyen fekszik.

Az ellátás mintaszerű.

A növendékek lehetnek bennlakók és bejárók.

Értesítővei szolgál

az igazgatóság.

Schicht-szappan

Védjegy

szarvas

vagy

kulcs

legkiadósabb és azért a legolesőbb szappan.

Minden ártalmas vegyítéktől tiszta.

Mindenütt kapható!

A vásárlásnál különösen arra vigyázzunk, hogy minden darab szappanon a Schicht név és egy a fenti védjegyekből rajta legyen.